

VOCAȚIA FAMILIALĂ A FIINȚEI UMANE

Pr. prof. dr. Ioan C. TEȘU

Izvoarele sociologice, psihologice, teologice, medicale vorbesc despre o reală criză a familiei. Ceea ce altădată era considerat „leagănul civilizației”, mediul, cadrul și atmosfera cea mai propice afirmării și dezvoltării ființei și personalității umane este considerat astăzi, adeseori, o piedică în calea realizării profesionale, și din acest motiv este amânat și ignorat. Astăzi sunt tot mai numeroase „uniunile consensuale”, „cuplurile studentești”, relațiile de probă, ba chiar și numai pentru o zi sau o noapte, așa cum se leagă la unele „sărbători ale iubirii”, cum ar fi „Valentine’s Day”, toate acestea trădând, pe de o parte, spiritul sau „duhul” lumii în care trăim, aflată într-o căutare exacerbată și frenetică a satisfacerii poftelor și a împlinirii plăcerilor, de cele mai multe ori trupești, carnale și grosiere, iar pe de altă parte, fuga de responsabilitatea întemeierii unei familii.

Interesant este și faptul că mare parte a lucrărilor de specialitate care abordează problemele familiei constată cu tristețe și regret decăderea ei și criza în care se află și, în încercarea de a identifica soluții la această problemă, recomandă, în unanimitate, ca o formă de revigorare și restabilire a demnității, scopului și rostului familiei în lume și în viața omului, reîntoarcerea la valorile ei tradiționale.

Lucrul de care are cea mai mare nevoie lumea de astăzi este tocmai identificarea și cultivarea valorilor celor mai înalte ale vieții, singurele care îi pot aduce omului adevărata împlinire, pe care toate bunurile sau comorile materiale, adunate la un loc, nu i le pot oferi, iar una dintre aceste valori perene trebuie să fie și familia.

Într-o perioadă în care se clamează cu tot mai multă insistență așa-zisa „liberalizare sexuală”, „democratizarea” și emanciparea relațiilor dintre cele două sexe, în care se vorbește despre o „nouă dezordine amoroasă”¹, relațiile dintre bărbat și femeie, precum și

¹ Pascal Bruckner, Alain Finkielkraut, *Noua dezordine amoroasă*, traducere de Luminița Brăileanu, Editura Nemira, București, 1995 și reeditările.

întreg complexul de expectative reciproce au simțit modificări majore.

Autorii unei monografii consacrate problemelor familiei contemporane, anunțând că „familia nu mai există”² sau, cel puțin în accepțiunea comunitară, ea „s-a destrămat complet”³, așezau la originea acestei crize a familiei mutațiile provocate de „revoluția sexuală” sau de „emanciparea femeii”, în sensul că „așteptările femeii au devenit tot mai mari, iar acest lucru s-a realizat în paralel cu diminuarea obligațiilor pe care le avea, în mod tradițional. Acest lucru a fost posibil deoarece mișcarea feministă a militat continuu nu numai pentru o reconsiderare a statutului (politic, profesional, cultural etc.) femeii în societate, ci și a statutului și rolului ei în familie. Femeile nu mai vor să fie simple mașini de făcut dragoste și copii. Afirmarea lor pe plan politic, profesional, în viața publică presupune o reconsiderare drastică a sarcinilor de rol din cadrul familiei. Dacă înainte femeile acceptau ele însele departajarea de roluri și complementaritatea de tip tradițional, acum multe din ele văd în complementaritatea de acest gen o mare inechitate și o situație conflictuală. Apoi, femeile au învățat să lupte pentru un statut egalitar, nu cu propriile lor arme ci, din păcate, cu armele sexului opus (agresivitate etc.), atitudine ce induce doar efecte negative, din perspectiva unei relații autentice. Departate de a fi un câștig sau o creștere în planul personalității feminine, acest comportament nu este decât un surrogat, iar prețul plătit recunoașterii poziției egalitare a femeii în plan profesional, economic și socio-politic reprezintă, de fapt, pierderea celor mai autentice trăsături avute, trăsături pentru care a fost apreciată și valorizată”⁴.

Vocația familială a omului

Din primele pagini și capitole ale Sfintei Scripturi a Vechiului Testament, în cartea Facerea, autorul biblic exprimă o „bunăvoire” a lui Dumnezeu, aceea de a fi creat pe om, ființa Sa iubită, regele

² Iolanda Mitrofan, Cristian Ciupercă, *Incursiune în psihosociologia și psihosexologia familiei*, Editura Press Mihaela S.R.L., București, 1998, p. 38.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, pp. 44-45.

și preotul întregii creații, spre împlinire în dialog și comuniune cu un „altul”, care îi devine un „aproape”, mai interior chiar decât își este el însuși. Prin exprimarea faptului că „a văzut Dumnezeu că nu este bine ca omul să fie singur” (Facerea 2, 18), se arată, încă din primele momente ale existenței umane, dorul ființial al omului de deschidere și dialog, spre comuniune de trăire, spre împărtășire de sentimente și speranțe. Pe bună dreptate, se poate afirma, în deplină consonanță cu teologul occidental Paul Evdokimov, că „nu există decât o suferință, aceea de a fi singur”⁵.

Urmarea acestei constatări din partea lui Dumnezeu a fost crearea, spre ajutorarea bărbatului, a primei femei – Eva, mamă a neamului omenesc. Crearea Evei din coasta lui Adam are o semnificație spirituală înaltă. O cugetare înțeleaptă spune că „Dumnezeu a creat femeia din coasta bărbatului cu un scop. Nu din capul lui, pentru ca să-l stăpânească, și nici din picioarele sale, pentru a nu fi călcată în picioare, ci dintr-o parte de sub brațul său protector, încât să meargă alături pe drumul vieții”⁶. Ea nu a fost creată din capul acestuia, pentru a deveni superioară și conducătoare a lui, nici din picioarele sale, ca una ce ar fi fost în istorie și în viața personală inferioară și umilă, nici din mâinile lui, ca o simplă extensie a acestuia și pentru a-i împlini sarcinile și responsabilitățile lui, ci din coasta sa, dintr-un loc mult mai apropiat de inima sa, de sufletul său, decât celelalte organe, confundându-se, prin dragoste, cu însăși ființa lui.

De atunci și până la sfârșitul vieții pe pământ, bărbatul și femeia se vor căuta neconținut, își vor căuta împlinirea unul alături de celălalt și prin aceasta vor căuta să fugă de singurătate unul în brațele celui alt, sub ocrotirea vieții și inimii celui alt. Bărbatul și femeia – *iș* și *ișă* – își vor căuta fiecare jumătatea, „sufletul pereche” și nu vor trăi cu adevărat viața decât prin descoperirea lui. Căutarea constituie tensiunea esențială și existențială a vieții lor, rațiunea fericirii lor, iar aflarea – sensul ei suprem. Prin urmare, bărbatul – urmașul lui Adam – își va căuta coasta lipsă – femeia sa, fără de care niciodată nu mai este om deplin, iar femeia își va

⁵ Paul Evdokimov, *Taina iubirii. Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, ediția a II-a revăzută, traducere de Gabriela Moldoveanu, Asociația filantropică medicală creștină „Christiana”, București, 1999, p. 127.

⁶ Anonim, la Zig Ziglar, *Secretul căsniciei fericite*, traducere de Irina-Margareta Nistor, Curtea Veche, București, 2001, p. 136.

căuta locul din care a fost luată și creată⁷, cei doi întâlnindu-se și împlinindu-se astfel pentru totdeauna.

Omul are o vocație familială, se împlinește deplin, ca ființă, și își actualizează plenar toate potențele ființei sale doar în comuniune și împărtășire de ființă și sens. Cel mai adesea, iluzia, arareori realitatea, fericirii sale o gustă alături de o altă persoană. În timp ce marile tragedii ale lumii și vieții, în general, și, în particular, cele personale sunt trăite în singurătate și tăcere, bucuriile sunt experiate în comuniune și dăruire. În vreme ce omul simte nevoia să-și limiteze suferința, izolând-o doar la propria ființă și sperând astfel să o elimine, el își comunică bucuria pentru a fi trăită deplin, dorind să o împărtășească și să o multiplice. Dacă suferințele personale, ca nedeplinătăți și prilejuri de smerire, sunt trăite intens și personal, bucuriile, ca prilejuri de realizare de sine, capătă valoare reală doar prin împărtășirea lor celor apropiați și confidenți.

Ființa umană își arată vocația ei esențială, familială, chiar și în afara familiei, prin persoanele solitare sau din viața monahală. Atât persoana celibă, purtând în sine nostalgia comuniunii, cât și monahul, ridicându-se printr-o viață de asceză trupească și sufletească la „chipul îngeresc” de viețuire, aparțin mării familii umane și sunt încorporați familiei Bisericii, prototip al relațiilor dintre bărbat și femeie și conducând spre Arhetip – Sfânta Treime. Astfel, indiferent căreia dintre cele două forme sociale de viețuire i-ar aparține – fie cea mirenească, fie cea monahală –, omul își manifestă vocația comunitară, de ființă dialogică și, în mod special, cea familială. Dacă cei care trăiesc în lume și în societate poartă mare parte a dialogului cu semenii și cu ei înșiși, cei ce trăiesc în absența semenilor, în singurătate și reclusiune, poartă dialogul, pe aripile rugăciunii, cu Părintele Ceresc.

Această înaltă trăsătură a sufletului omului face parte din caracterul nealterabil al „chipului lui Dumnezeu”, după care a fost creat. Și precum Creatorul său este Treime de Persoane, la fel și omul tinde să exprime acest raport în viața sa. Iubirea intratrinitară, ce caracterizează relațiile dintre Persoanele Sfintei Treimi, își are corespondent și reflexie în relațiile de iubire și dăruire dintre oameni, în cât se poate afirma că, pe măsura cultivării și extinderii iubirii sale

⁷ Marko I. Rupnik, Serghei S. Averințev, *Adam și coasta sa. Spiritualitatea iubirii conjugale*, traducere de Constantin Hadarag, Editura Ars Longa, Iași, 1996, p. 25.

la semenii săi, ființa umană își actualizează virtualitățile chipului divin, pe care îl poartă în sine, conducându-l spre asemănarea cu Părintele său Ceresc. Maximum de iubire devine astfel maximum de har și plinătate de sfințenie.

Vocația familială a ființei umane este una esențială și originară, dată ei prin creație și înscrisă în profunzimile sale, în însuși chipul lui Dumnezeu, pe care îl păstrează în străfundurile ființei sale. În măsura în care își împlinește această vocație, fie în cadrul marelui neam omenesc, fie în cadrul familiei ecleziale, care este Biserica, sau a celei restrânse – căminul său –, ea dă expresie chipului său dumnezeiesc și pune în lucrare darurile acestuia. Maximum de iubire devine astfel maximum de apropiere și asemănare cu Dumnezeu.

Trăind în golul singurătății, ea lasă neactualizată trăsătura cea mai importantă a chipului său divin, izolându-se și privându-se ea însăși de împărtășirea de Dumnezeu și de darurile Sale supraființiale.

Bărbatul și femeia – suflete complementare

Preludiul sentimental al familiei îl constituie prietenia, perioada cea mai frumoasă dintr-o relație, în care fiecare dintre cele două persoane se descoperă una pe alta, își cunosc bogăția și frumusețea sufletească. Relația dintre ei are la bază iubirea, care, în această perioadă, împodobește totul. Iubirea înfrumusețează nu doar chipul, ci și viața persoanei iubite, făcând din ea un ideal. Acum este momentul cel mai potrivit ca tinerii să își propună idealul de viață, să își împărtășească unul altuia ceea ce au mai frumos și înalt în viață, să încerce să se întrecă unul pe altul în cuvinte, gesturi și fapte de iubire și prețuire. Când iubește, omul nu vede cu ochii, ci cu inima, cu ochiul lăuntric, și de aceea le vede pe toate purtând alte caractere, împodobite cu lumină și dragoste. Când iubim pe cineva, îl vedem mai frumos și mai bun decât ar putea chiar fi în realitate. Și aceasta pentru că iubirea idealizează persoana îndrăgită.

Un bun cunoscător al acestor realități ale vieții tainice umane, Vasile Pavelcu, arăta că în această etapă a relației dintre două persoane iubirea înfrumusețează, idealizează și înobilează persoana iubită. „Dacă la început, spunea profesorul și academicianul menționat, suntem plăcut impresionați de zâmbetul unei persoane, plăcerea cuprinde treptat ochii, fruntea, mâinile și întreaga făptură a ființei îndrăgite. De la ființa ei fizică, sentimentul cuprinde întreaga

ei ambianță; astfel, îndrăgim casa persoanei iubite, strada, orașul în care locuiește, cărțile ei preferate, ziua și anotimpul când ne-am cunoscut, prietenii și cunoscuții ei. Toate ne aduc aminte de ea. Iubirea transfigurează întreaga lume a ființei iubite.”⁸

Așa cum am putut constata într-o altă cercetare a noastră, iubirea împodobește totul, căci, „pentru cel ce iubește curat și adevărat, persoana iubită este idealul vieții sale, chiar dacă mai există în sufletul acesteia hăuri și întunecimi. Le iubește și pe acestea pentru că nădăjduiește că le poate schimba în vârfuri și culmi ale viețuirii și iubirii”⁹. Atunci când se îndrăgostește și iubește, „omul îl vede pe celălalt în chip frumos. Îl vede cu ochii iubirii, îl vede așa cum este celălalt în inimă. Când cineva este îndrăgostit, crede că persoana iubită este cea mai frumoasă, cea mai bună, cea mai inteligentă din lume, în timp ce ceilalți tind să-i redimensioneze această viziune. Soloviov afirmă că omul care vede bine este doar omul îndrăgostit”¹⁰.

În starea privilegiată de îndrăgostire, „se merge mult mai departe, fiecare încercând din răputeri să ajungă identic celuilalt. Astfel, fiecare copiază atitudinile, gândurile, limbajul celuilalt, își apropiază emoțiile, gândurile celuilalt, adoptă polii de interes ai celuilalt, îi satisface până și cele mai mici rugăminți. Invers, ștergem ceea ce ne diferențiază prea tare de acesta, limitându-ne expresiile personale, renunțând la așteptările noastre și pierzând din vedere propriile noastre plăceri. Interesant este că imităm mai ales ceea ce iubim la celălalt din sine, adică propriile noastre proiecții asupra celuilalt; și aici Narcis ne manipulează. Mai mult chiar, tot trăind împreună, partenerii ajung, în mod spontan, să semene între ei. Rezultatul este că celălalt devine dublul eului nostru, geamănul nostru, clona noastră”¹¹.

Această idealizare a persoanei iubite poartă în ea și o doză de narcisism, de iubire de noi înșine, transferată însă asupra persoanei iubite, pentru că, în realitate, „fiecare dintre cei doi parteneri

⁸ Vasile Pavelcu, *Din viața sentimentelor*, Editura Enciclopedică Română, București, 1969, p. 82.

⁹ Preot Ioan C. Teșu, *Din iadul patimilor spre raiul virtuților. Cuvinte de folos dubovnicesc din spiritualitate filocalică*, Editura CHRISTIANA, București, 2000, p. 154.

¹⁰ Marko I. Rupnik, Serghei S. Averințev, *op. cit.*, p. 30.

¹¹ Dr. Gerard Leleu, *Cum să fim fericiți în cuplu. Între fidelitate și infidelitate*, traducere din limba franceză de Claudia Alecu, Editura Trei, București, 2003, p. 36.

se vede în ochii celuilalt așa cum ar dori el să fie; fiecare se contemplă în imaginea sa idealizată”¹². Se uită la celălalt, contemplându-se însă pe sine însuși ca într-o oglindă care mărește dimensiunile. Se caută în imaginea descoperită pe sine însuși. La calitățile descoperite partenerului, le adaugă și pe ale sale, și nu doar pe acestea, ci și pe cele pe care ar dori să le aibă, atât el, cât și ea, să le posede amândoi. Tușele de întuneric din această admirare reciprocă a iubiților și din autocontemplare, exprimând slăbiciunile și imperfecțiunile lor, le acoperă, le ascund și le ignoră și, de aici, uneori diferența și discrepanța dintre imaginea idealizată proiectată în oglinda comună a sufletului lor și calitățile sau defectele reale ale lor.

Atunci când debutează într-o relație de iubire, persoana umană caută să își împlinească o trebuință sufletească: nevoia de comunicare și comuniune, de iubire și dăruire, de împărtășire și primire, dorința de a-și găsi sprijin trupesc și sufletec. Ființa umană nu se simte bine la modul propriu în singurătate. Aceasta este o lipsă, nu o plinătate, o neputință, nu o împlinire. Intuind și simțind acest lucru din chiar zorii vieții sale, ea caută să se completeze pe sine însăși, cu ajutorul celuilalt, își caută jumătatea, sufletul pereche. Simte nevoia unei inimi care să rezoneze la bucuriile și necazurile sale, pe cele dintâi amplificându-le alături de aceasta, pe cele din urmă alinându-le și mângâindu-le în compania ei.

Numeroase detalii ne oferă, în această privință, psihologia, psihanaliza și psihosexologia. Ele identifică unele deosebiri fundamentale între cele două genuri: feminin și masculin. Astfel, în timp ce trăsăturile definitorii ale genului feminin sunt: afecțiunea, grija, sensibilitatea la nevoile altora, înțelegerea, compasiunea, dorința de a alina, de a calma și de a consola pe alții, căldura, tandrețea, iubirea de copii, gentilețea, amabilitatea; bărbatul se remarcă prin: apărarea credințelor personale, independența, asertivitatea (afirmativ), Eu puternic, energic, abilități de lider, asumarea riscurilor, dominare, agresivitate, încredere în sine, competitivitate¹³.

Potrivit izvoarelor științifice, motivele pentru care oamenii aleg să fie împreună sunt: compatibilitatea sexuală, fuga de singurătate, nevoia de prieten, siguranța financiară, fuga de constrângerile

¹² Vasile Pavelcu, *op. cit.*, p. 79.

¹³ Cf. Iolanda Mitrofan, Nicolae Mitrofan, *Elemente de psihologie a cuplului*, Casa de Editură și Presă „Șansa” S.R.L., București, 1994, p. 54.

parentale, dorința de a fi important sau de a conta pentru cineva și a fi apreciat de această persoană¹⁴.

În general, aspirațiile, atât ale bărbatului, cât și ale femeii, țin cont în procesul de alegere a partenerului de următorii factori: 1. înfățișarea fizică; 2. trăsăturile de personalitate; 3. starea materială și perspectivele financiare și profesionale; 4. complexul de credințe și valori morale; 5. interese speciale, abilități, pasiuni comune, hobby-uri; 6. speranțe secrete și dorințe tainice, despre care se crede că vor fi împlinite în cadrul relației¹⁵.

Iubirea duhovnicească, pe care trebuie să o dezvolte tinerii, dincolo de atracția fizică firească, depășește orice altă formă de iubire. Ea nu are nici o limită pozitivă, pentru că tinde a deveni infinită, ca și Izvorul ei infinit – Dumnezeu Iubire. La acest fapt se referă Mântuitorul Hristos, atunci când spune că nu există dragoste mai mare decât a-și da cineva viața pentru aproapele său. Iubirea creștină, eliberându-se de tot ceea ce este trupesc și imperfect în ea, devine o iubire curată și deplină, un sacrificiu și o dăruire de sine, pentru fericirea și sporul duhovnicesc al persoanei iubite.

Fiind adesea o perioadă premergătoare căsniciei, prietenia trebuie să fie un răstimp de pregătire a familiei. În această perioadă, tinerii, propunându-și fiecare celuilalt idealul de viață, convingerile despre familie și fericire, trebuie să își adapteze concepțiile mai întâi unul celuilalt, iar apoi să își adapteze idealurile și convingerile comune unei concepții de viață superioare. Trebuie să se gândească nu doar la viața aceasta trecătoare, ci și la viața veșnică, să descopere nu doar lucrurile sau bunurile efemere ale lumii prezente, ci și comorile cele veșnice. Aceasta înseamnă că la temelia vieții lor și la baza prieteniei trebuie să așeze și să cultive valorile morale, virtuțile creștine. Cu alte cuvinte, am spune că în prietenia lor, iar mai apoi în familie, ei trebuie să Îl primească pe Hristos, Prietenul și Fratele ideal. Toate acele persoane care au înțeles să își construiască existența pe temelia credinței și a virtuților creștine au trecut altfel prin viață, cu toate ale ei: bune, rele, pentru că L-au avut pe Dumnezeu Părinte și Sprijin.

Prietenia este, în același timp, o etapă din viața unei relații, în care cei doi parteneri fac numeroase concesii, din dorința de a se

¹⁴ *Ibidem*, p. 84.

¹⁵ *Ibidem*, pp. 88-89.

armoniza, de a se completa unul pe altul. Și din nefericire, asistăm în prezent la o senzualizare a prieteniei. Tot mai mulți sunt aceia care într-o prietenie se precipită să descopere „tainei trupului” celuilalt, nu bogăția lui de trăiri spirituale, frivolul și senzualul, și nici decum înaltul și spiritualul vieții acestuia.

Din punct de vedere teologic, această formă falsă de iubire își află corespondentul în iubirea pătimășă, denunțată de Sfântul Maxim Mărturisitorul ca „maica tuturor relexor” – izvor al tuturor păcatelor și patimilor. Sfântul Maxim o consideră o „iubire trupească de sine”¹⁶, „iubirea pătimășă și nerațională de trup”¹⁷, „pricina tuturor gândurilor pătimășe”¹⁸. De aceea, îndemnul său este următorul: „Păzește-te de maica relexor, iubirea de sine, care este iubirea nerațională a trupului. Fiindcă din aceasta se nasc, după toate semnele, cele dintâi trei gânduri pătimășe, care sunt și cele mai generale: al lăcomiei pântecelui, al iubirii de argint și al slavei deșarte”¹⁹. Lupta împotriva acestei forme, infantile din punctul de vedere al maturității psihice și păcătoase din perspectiva culpabilității morale, de „amor” echivalează cu biruința asupra a ceea ce este întunecos și rău în viața duhovnicească. Din acest motiv, afirmă același Sfânt Părinte, acela care „a lepădat de la sine maica patimilor, adică iubirea trupească de sine, ușor leapădă, cu ajutorul lui Dumnezeu, și pe celelalte: mânia, întristarea, pomenirea răului și cele ce urmează”²⁰.

Aceasta este „o dragoste irațională, simțuală, dorință de plăcere trupească și sufletească, fără conștiința putinței sau neputinței realizării lor, o dorință și un dor infinit, dar fals, de satisfacere a tuturor poftelor pătimășe, spre fericirea personală”²¹, „alipire a omului de propria sa individualitate, de un eu închis în sine însuși, opacă, care-L exclude cu totul pe Dumnezeu, lipsit astfel de realitate și de adevărata viață”²², „dragoste de sine în chip «trupesc», narcisist,

¹⁶ Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, Suta a treia, în *Filocalia sfintelor nevoițe ale desăvârșirii*, traducere, introducere și note de pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, ediția a II-a, Harisma, București, 1993, p. 114.

¹⁷ *Ibidem*, Suta a doua, în *vol. cit.*, p. 103.

¹⁸ *Ibidem*, Suta a treia, în *vol. cit.*, p. 114.

¹⁹ *Ibidem*, Suta a doua, în *vol. cit.*, p. 92.

²⁰ *Ibidem*, p. 80.

²¹ Pr. Ioan C. Teșu, *Virtuțile creștine, cărări spre fericirea veșnică*, Editura Trinitas, 2001, p. 254.

²² Jean-Claude Larchet, *Terapeutică bolilor spirituale*, în românește de Mariana Bojin, Editura Sophia, București, 2001, p. 605.

egoist, fără de Dumnezeu”²³, „alipire a omului de sine sa chircită, întunecată, care nu vrea să știe de Dumnezeu, o biată fantomă, lipsită de adevărata viață”²⁴.

Această formă pătimasă de iubire egolatră și egocentrică este un prilej de suferințe și umilințe pentru partener, pentru că partenerul caracterizat de filavtie sau egoism nu vede niciodată în persoana „iubită” un suflet pereche, cu care să se afle într-o relație simetrică de iubire și dăruire, ci alături de o astfel de persoană, față de care are sentimentul posesiei, asemenea celei asupra lucrurilor, caută să își împlinească poftele și dorințele sale păcătoase, legate cel mai adesea de explorarea trupului și a plăcerilor fizice ale celuilalt, mascând sub aparența supremației și controlului celeilalte persoane infantilismul sufletesc, inferioritatea și slăbiciunea sufletească.

Privându-se de „poezia” unei prietenii adevărate, de ceea ce aceasta are inefabil și sublim, mulți dintre tinerii de astăzi o „consumă”, în sensul cel mai trupesc posibil, ajungând să vadă în persoana cealaltă un obiect care trebuie să le împlinească lor dorințele și poftele, curiozitățile și tensiunile, de cele mai multe ori de natură pur carnală. Iar după consumarea „iubirii” nu se mai simt atrași și implicați de ea, caută o nouă iubire, care nici aceasta nu are viață prea lungă și nu reușește să îi împlinească deplin.

Persoana care iubește cu o astfel de iubire iese din limitele naturalului și din firescul ființei și al existenței sale, contravine, calcă și își tăgăduiește propria natură, care a fost creată bună și spre lucrarea binelui, a cărei expresie concretă o constituie virtuțile creștine, spre a căror lucrare omul înclină în mod firesc.

Familia, atunci când a fost întemeiată pe baza unor criterii de autentic discernământ și valoare spirituală, alături de o persoană cu adevărat „pereche”, este izvorul unor mari bucurii și împliniri trupești și sufletești, și nu doar efemere, ci având efect asupra mântuirii omului, asupra vieții veșnice. Dimpotrivă, pentru cei ce eșuează în alegerea partenerului de viață și în familia lor, aceasta se transformă într-un izvor de conflicte și neînțelegeri, de reproșuri și certuri, într-un iad, înainte de iadul cel viitor și veșnic.

²³ Idem, *Despre iubirea creștină*, în românește de Marinela Bojin, Editura Sophia, București, 2010, p. 25.

²⁴ *Ibidem*, p. 26.

Având o singură viață, ființa umană, bărbat sau femeie, trebuie să arate o grijă deosebită în căutarea, aflarea și alegerea partenerului. Potrivit învățăturii de credință ortodoxă, căsătoria este unică și indestructibilă, căci „ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă” (Mc. 10, 9), și din acest motiv creștinul trebuie să manifeste o atenție specială în alegerea „tovarășului” de viață și cultivării unei relații profunde, de suflet, a unei unități de gândire și simțire alături de acesta, pentru ca familia întemeiată pe astfel de valori să fie cu adevărat „împlinită”.

Omul își petrece o mare parte din viața sa în familie și de aceea trebuie să contribuie și să ceară colaborare și celuilalt, în efortul comun de transformare a căminului lor într-un altar de jertfă și un colț de rai, încă din lumea și viața prezentă.

De relațiile existente în cadrul familiei depinde în mare măsură și autorealizarea fiecăruia dintre cei doi soți sau împlinirea de sine, dar nu într-un mod singular, egoist și individualist, ci comunitar, pentru că reușita unuia dintre soți este, în același timp, succesul amândurora și bucuria întregii familii. Fără susținere și colaborare din partea unuia dintre ei, este imposibilă reușita deplină a celuilalt, pentru că familia este o comunitate și o comuniune de iubire și ajutor, de încurajare și implicare reciprocă. Dacă fiecare soț nu ar crea partenerului de viață climatul prielnic dezvoltării personalității lui, afirmării personale, familia întregă, și nu doar soțul, ar avea mult de suferit.

În același timp, s-a constatat că persoanele care au o viață de familie împlinită au șansa de a deveni împlinite și în celelalte aspecte și activități ale vieții lor, nu doar afectiv sau sentimental, ci și duhovnicește sau spiritual, intelectual, științific și profesional. În mod contrar, tensiunile din sânul familiei îi risipesc și epuizează întreaga energie și capacitate în stări conflictuale, atât de dăunătoare liniștii și trăinicieii familiei.

Comunicarea și dialogul – trebuințe esențiale ale ființei umane

Psihologia interpersonală identifică unele nevoi specifice ale femeii și ale bărbatului în cadrul unei relații. Aceasta exprimă o trebuință fundamentală a lor: dorința de comunicare și de dialog, de comuniune și de fuziune sufletească. Fiecare partener, intrând

într-o relație, nu gândește la începutul acesteia că ar putea fi înșelat în trăirile sale și că legătura lor ar putea fi sortită eșecului. Implicându-se într-o relație, fiecare speră să se împlinească pe sine și să îi dăruiască fericire și persoanei iubite.

Analiztii problemelor familiei contemporane au ajuns la constatarea că „prin egalizarea statutului social și chiar a sex-rolului, femeile și-au schimbat radical expectațiile și rațiunile pentru căsătorie. Ele nu mai sunt mulțumite cu rolul de casnică și de supusă sexual, ci așteaptă astăzi iubire, prietenie, respect, susținere emoțională, companie, satisfacție sexuală, libertatea de a tinde și de a se bucura de o carieră profesională sau alte interese și, mai ales, relații intime care să fie omniprezente în viața lor și care să le confere șansa fericirii și realizării personale. Bărbații își transferă parte din răspundere rolului tradițional economic în căsătorie, preluând totodată o serie de sarcini domestice și egalizându-și investiția decizională majoră în familie cu femeile”²⁵. La nivel general uman, se vorbește despre o piramidă a trebuințelor, incluzând atât trebuințele elementare, cât și cele spirituale, superioare. Este identificat, astfel, un prim nivel, al trebuințelor fiziologice: nevoia de hrană, repaos, sănătate, sexualitate, toate acestea asigurând conservarea și sănătatea trupească și psihică. Acestora le urmează trebuințele de securitate: de echilibru emoțional, de apărare împotriva pericolelor și primejdiilor, în vederea asigurării condițiilor de viață și activitate: Pe o a treia treaptă se situează trebuințele de apartenență: de afiliere și adeziune, de apartenență la o familie, un grup, o comunitate intelectuală, culturală sau religioasă. Lor le urmează trebuințele de stimă: față de propria persoană sau față de alții, de a se bucura de considerație și de a lua sau participa la decizii, de a-și acorda prestigiu și de a-și clădi o reputație. Ultimele trebuințe sunt cele de auto-realizare, prin punerea în lucrare și recunoașterea capacităților și disponibilităților creative²⁶.

Psihologii au constatat că, alături de bărbatul iubit, femeia speră să își împlinească următoarele nevoi specifice: a) Nevoia de siguranță, sentimentul că alături de persoana iubită nu i se poate întâmpla nimic rău din punct de vedere fizic și sufletec, că este

²⁵ *Ibidem*, p. 83.

²⁶ Nicolae Mitrofan, *Dragostea și căsătoria*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984, pp. 44-45.

ocrotită. Acest sentiment este împlinit prin descoperirea, din partea bărbatului iubit, a unui suport afectiv constant, prin ascultarea, prin înțelegerea și participarea la trăirile ei sufletești, la problemele și dificultățile ei materiale, sociale și profesionale, multe dintre acestea rezultând tocmai dintr-un stil specific de înțelegere a diferențelor dintre cele două sexe; b) Nevoia de cămin și dorința de a avea copii, cărora să le creeze un mediu plăcut.

Sintetizând, am putea spune că, în timp ce un bărbat așteaptă de la o femeie să îi ofere confort fizic și psihic, faptul de a-i fi mereu aproape și a-i încuraja demersurile personale, ceea ce dorește o femeie să primească din partea bărbatului iubit poate fi rezumat în iubire și tandrețe, un sprijin ferm în viață, o anumită manieră de a se purta cu ea și cu copiii²⁷.

Se știe că femeia nu se simte niciodată deplin împlinită decât în sânul familiei. Spre deosebire de bărbat, care crede că se poate împlini prin studiu și muncă, femeia nu se realizează deplin decât în cadrul familiei și mai ales prin intermediul copiilor. Paul Evdokimov observase just faptul că bărbatul este, prin fire, un extatic, el își exteriorizează ideile și trăirile, îmbogățind prin ele lumea din afara eului său. Femeia este o fire enstatică, trăiește mai mult în interior. Ea are puterea de a interioriza cele exterioare ei, de a se îmbogăți sufletește cu lucrurile exterioare ei, cu datele concrete ale realității obiective. „Dacă specificul bărbatului, consideră teologul francez, este *a acționa*, al femeii este *a fi*, și aceasta este starea religioasă prin excelență. Bărbatul creează știința, filosofia, arta, dar deviază printr-o înspăimântătoare obiectivare a adevărului organizat. Femeia se opune oricărei obiectivări, căci ea nu se află în perspectiva creației, ci a nașterii; ea însăși, prin ființa ei, este criteriul care corectează orice abstracțiune pentru a re-centra valorile, pentru a manifesta corect verbul masculin. Instinctiv, femeia va apăra întotdeauna întâietatea ființei asupra teoriei, a operativului asupra speculativului, a intuitivului asupra discursivului. Ea are darul pătrunderii directe în existența altcuiva, facultatea înnăscută de a sesiza imponderabilul, de a descifra destinul.”²⁸

Dacă bărbatul este angajat, prin natura și statutul său, în principal, în sfera vieții sociale, acordând familiei un rol oarecum secundar,

²⁷ Constantin Enăchescu, *Psibosexologie*, Editura Universal Dalsi, f.l., 1999, p. 62.

²⁸ Paul Evdokimov, *op. cit.*, p. 42.

pentru femeie „maternitatea apare ca o încununare a operei sexualității, ca un stadiu ultim și definitiv al evoluției sexuale. Pentru bărbat, sentimentul patern este legat de grija privind viitorul copiilor, educația, situația economico-materială, integrarea lor socială. La femei, dimpotrivă, sentimentul matern are o conotație afectivă, psihologică, de protejare, de educație și de formare a copilului”²⁹.

Spre deosebire de bărbat, care idealizează iubirea, dar pragmatizează și cuantifică rezultatele ei, femeia este mai lucidă la început, privește cu mai multă obiectivitate implicarea într-o relație, dar, odată consimțit acest lucru, se dedică exclusiv acesteia. Ea judecă mai adânc, la început, șansele relației, dar, odată ce a optat pentru aceasta, se dăruiește integral iubitului său și iubirii dintre ei.

La fel, nașterea unui copil într-o familie, într-o primă fază, îl sperie pe bărbat, pe viitorul tată, care apreciază situația mai degrabă „economic”, „financiar”, căutând să-și mascheze surprinderea prin motive variate: cum că locuința nu are o cameră specială, rezervată viitorului copil, că venirea a încă „o gură” pe lume va complica și mai mult situația căminului, că educația lui (deși cade mai mult în sarcina mamei) va solicita familia la noi renunțări și sacrificii. Și, din această cauză, lui îi trebuie un timp să realizeze, să accepte și să se acomodeze cu situația.

Cu viitoarea mamă, lucrurile stau total diferit. Ea nu consideră sarcina și viitorul copil o piedică în calea realizării și afirmării sale, ci apreciază că tocmai starea de maternitate este cea care o face fericită cu adevărat. Pentru ea, copilul este o prelungire a vieții sale, o extensie în istorie și, atunci când se hotărăște să îi dea naștere, îl consideră împlinirea sublimă a vieții sale și a vocației materne, rodul cel mai frumos al iubirii sale, binecuvântare cerească și dar dumnezeiesc.

Rugăciunea – liant al iubirii curate și înalte

Familia este un altar de jertfă a egoismului și din acest motiv suportă comparația cu viața de rugăciune a unei persoane. Precum progresul sau regresul în rugăciune sunt „oglină” a conștiinței noastre, a preocupării de cele spirituale și veșnice, ori, dimpotrivă, de plăcerile efemere, la fel și atmosfera cultivată de soți

²⁹ Constantin Enăchescu, *op. cit.*, pp. 86-87.

în familie exprimă frumusețea sau, dimpotrivă, dezechilibrele și disfuncționalitățile relației lor. Atunci când rugăciunea este ignorată, când dialogul sau împreuna-vorbirea cu Dumnezeu este slăbită și uitată, suferă întreaga viață a omului și nu doar dimensiunea ei spirituală, pentru că omul este, prin creație și vocație, un inel de legătură între cele două lumi, aflate una în căutarea celeilalte: lumea materială, însetată de sens înalt, și lumea spirituală, dornică de a oferi și a dărui din plinătatea ei.

În măsura în care se împlinește din punct de vedere duhovnicesc, omul se împlinește la modul general, semnificația spirituală fiind cea care unește toate celelalte aspecte ale vieții personale, luminându-le, dându-le un contur spiritual și un farmec duhovnicesc intrinsec. Dimpotrivă, puținătatea sau privarea sa de rugăciune și de o viață duhovnicească înaltă îl lipsește pe om, chiar dacă el nu o conștientizează, de fundamentele ontologice ale existenței sale. Absența, superficialitatea sau împrăștierea rugăciunii sale au efecte asupra întregii activități și lucrări umane, astfel încât reușitele lui lumești, lipsite de pecetea binecuvântării dumnezeiești și de energia harului divin desăvârșitor, nu au consistență, decât aparentă. Însă atunci când este solicitat ajutorul lui Dumnezeu prin rugăciune sinceră și stăruitoare și este invocată prezența și asistența din partea harului Său sfânt, chiar și cele mai mărunte fapte de virtute dobândesc o altă semnificație în planul veșniciei și al mântuirii personale, după cum, în caz contrar, faptele sau realizările umane, fie ele considerate dintre cele mai înalte și în beneficiul întregii lumi, dacă nu sunt înțelese și practicate și dintr-o perspectivă profund duhovnicească și ziditoare, nu se impun la modul real conștiinței umane, ci, fiind expresie a trufiei luciferice, apun repede și sunt degrabă uitate.

Absența sau puținătatea rugăciunii – sau, la modul general, a unor preocupări spirituale înalte – face să sufere întreaga viață și întreaga persoană umană: trup și suflet, viață lăuntrică și exteriorizată, intelectuală și spirituală, personală și individuală, socială sau comunitară, familială și profesională.

În mod similar, întrucât viața de familie, ca și „meșteșugul” duhovnicesc al rugăciunii, atinge însăși esența sau profunzimea ființei umane, se revarsă apoi asupra tuturor manifestărilor ei, așa cum sufletul, unul în ființa sa, se revarsă și însufletește întreaga ființă

umană. Precum sufletul se răspândește în toate organele și facultățile omului, la fel și viața duhovnicească, exprimată la modul cel mai înalt în dragostea de Dumnezeu și în încercarea de permanentizare a dialogului cu El, purtat în zările și universul senin al rugăciunii, împodobește individual ființa umană.

Însă realizarea sa individuală, în baza constituției sale dialogice, are și o dimensiune comunitară, iar din acest punct de vedere, importanța cea mai mare o are pentru ea mediul familial. Este greu de imaginat ca o persoană, trăind într-un climat de familie conflictual, să răspândească în jurul său pace și alinare. Prin urmare, ceea ce înseamnă sufletul pentru trup și rugăciunea pentru întreaga ființă umană, același lucru înseamnă împlinirea familială pentru afirmarea și reușita persoanei umane și pentru fericirea ei în planul lumii și al vieții prezente, dar și al celei viitoare și veșnice.

Iubirea sinceră și prietenia curată – acte de înaltă spiritualitate și religiozitate profundă

Credința și spiritualitatea ortodoxă dau profunzime și frumusețe tuturor acestor considerații general umane, arătând că nevoia omului de a lega prietenii este un dor și o dorință ființială a omului, pentru că, învață Sfântul Ioan Gură de Aur, „a făcut Dumnezeu astfel, încât să avem trebuință unii de alții”³⁰.

Adevărata prietenie, cea duhovnicească și care nu caută niciodată doar binele și fericirea unuia dintre parteneri, ci înălțarea morală și înnobilarea sufletească a amândurora, este un „dar al dragostei”³¹.

Vorbind despre prieten și prietenie, la modul general, Sfântul Părinte apreciază că un prieten sincer „este cu mult mai de dorit

³⁰ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Tâlcuirea Epistolei întâi către Corintbeni. Omilia XXXIV*, traducere din limba elină, după ediția Oxonia, 1847, de Arhim. Theodosie Athanasiu, Egumenul Mănăstirii Precista Mare din Roman, ediție revizuită de Constantin Făgețean, Editura Sophia, București, 2005, p. 364, în *Lumina Sfintelor Scripturi (Antologie tematică din opera Sfântului Ioan Gură de Aur)*, antologie și studii introductive Drd. Liviu Petcu, vol. II (Î-Z), Editura Trinitas, Iași, 2007, p. 681.

³¹ Idem, *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur*, traducere de diacon Gheorghe Băbuț, Editura Pelerinul Român, Oradea, 1994, p. 62, în *Lumina Sfintelor Scripturi...*, vol. II, p. 682.

chiar decât lumina”³², iar afecțiunea lui prețuiește mai mult decât „mii de tezaure”³³. Nimic nu poate fi, în lumea aceasta, „mai dulce și mai fericit”³⁴ decât experiența și sentimentul de a avea prieteni adevărați. Un astfel de suflet nobil este mai bun decât „lumina soarelui și a ochilor”³⁵, iar prietenia cu el ne alină sufletul și ne ocrotește viața, asemenea unui zid, căci „nici venitul averilor, nici armele, nici zidurile, nici șanțurile, nici alte nenumărate mașini de război”³⁶ nu reușesc să o facă.

Alături de o astfel de prezență, omul „nici o voie rea nu are”³⁷, pentru că sentimentele ce îi leagă le înfrumusețează sufletul și le înnobilează viața. Cu o astfel de persoană alături, distanțele se micșorează, timpul de absență și dorul revederii se ușurează, diferențele se reduc și toate par umplute de dragoste și dăruire, întrucât în persoana unui astfel de prieten ființa umană își descoperă „un al doilea eu”³⁸. În relația stabilită între cele două persoane, fiecare îl descoperă pe celălalt și, în același timp, i se revelează acestuia, dar se și autorevelează lui însuși, pentru că prietenia este cunoașterea celui-lalt, dar și cunoaștere de sine. Într-o astfel de stare de grație sufletească, omul are posibilitatea să afle culmile și abisurile vieții celui-lalt și, totodată, să își facă descoperite sieși, dar și celui-lalt, piscurile și profunzimile sufletului său, în acest dialog al iubirii și prețuirii, al dragostei și dăruirii, în care fiecare caută să se împlinească pe sine și să îl ferească și pe celălalt, transformând abisurile sau nedeplinătățile sale și ale persoanei iubite în vârfuri ale vieții și iubirii, în elanul reciproc de înveșnicire a iubirii lor.

³² Idem, *Comentariile sau Explicarea Epistolei I către Tesalonicieni. Omilia II*, în volumul *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Coloseni, I și II Tesalonicieni a Sfântului Apostol Pavel*, traducere din limba elină, ediția de Oxonia, 1855, de Arhim. Theodosie Athanasiu, București, 1905, p. 179, în *Lumina Sfințelor Scripturi...*, vol. II, p. 686.

³³ *Ibidem*, în *vol. cit.*, p. 178, în *Lumina Sfințelor Scripturi...*, vol. II, p. 686.

³⁴ Idem, *Mărgăritarele...*, p. 7, în *Lumina Sfințelor Scripturi...*, vol. II, p. 686.

³⁵ *Ibidem*, pp. 63-64, în *Lumina Sfințelor Scripturi...*, vol. II, p. 687.

³⁶ Idem, *Cuvântări împotriva anomeilor. Cuv. X*, în volumul *Cuvântări împotriva anomeilor. Către iudei*, traducere din limba greacă veche și note de Pr. prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 2007, p. 168, în *Lumina Sfințelor Scripturi...*, vol. II, p. 686.

³⁷ Idem, *Mărgăritarele...*, p. 64, în *Lumina Sfințelor Scripturi...*, vol. II, p. 686.

³⁸ Idem, *Comentariile sau Explicarea Epistolei I către Tesalonicieni. Omilia II*, în *vol. cit.*, p. 181, în *Lumina Sfințelor Scripturi...*, vol. II, p. 686.

Cu ajutorul unui astfel de prieten, necazurile și lipsurile lumii și ale vieții prezente devin suportabile și ușor de depășit, pentru că, ridicându-se deasupra celor vremelnice și materiale, cele două persoane trăiesc din perspectiva și împărtășirea reciprocă a lumii tainice lăuntrice pe care fiecare o poartă în sine și o dăruiește.

Într-o astfel de prietenie, omul se descoperă pe sine și îl descoperă și pe celălalt în ceea ce ambii au mai frumos și mai înalt. Depășind logica trupească și materială, ei își explorează reciproc sufletul, în ascensiunea lor spre ceea ce viața are divin în ea. Prietenia sinceră și curată este, astfel, o șansă de adevărată și înaltă spiritualitate și religiozitate, pentru că prietenii au ocazia să pătrundă în miezul persoanei, în tainele cele mai adânci ale sufletului, să descopere, să exploreze și să trăiască din bogăția inepuizabilă a darurilor aflate în chipul sau pecetea divină pe care fiecare a primit-o de la Dumnezeu, pe care o poartă în ființa lor și la a căror manifestare plenară sunt chemați să participe, într-o neconținută colaborare cu Dăruitorul lor și într-o epectază către Izvorul ultim al iubirii celei adevărate.

Într-o prietenie, cei doi parteneri nu trebuie să se autolimezeze și să îl limiteze pe celălalt la cunoașterea fizică, trupească sau carnală, care îl conduce pe om treptat spre subteranele întunecoase ale unei astfel de existențe – păcatul – și îl coboară în animalitate, ci trebuie să aprofundeze spiritual relația lor, căutând să îl descopere împreună pe Hristos, Cel prezent în mijlocul lor, și să-L facă deplin lucrător în viața lor, pe calea virtuților creștine.

Prietenia adevărată, ridicându-se deasupra poftelor primare trupești și depășind limitele egoismului și egocentrismului, vizează ceea ce este mai adânc și veșnic în ființa umană – sufletul –, și țintește spre profunzimile ei – chipul lui Dumnezeu. Astfel, adevăratele prietenii sunt prilejuri de fericită cunoaștere și introspecție, însă, depășind registrul fizic și antrenându-se în cunoașterea sufletului celuilalt, sunt ocazii fericite de a-L descoperi pe Dumnezeu. Într-o astfel de prietenie, omul se cunoaște mai bine pe sine, îl poate cunoaște mai bine pe celălalt, dar, mai ales, are șansa de a-L descoperi și de a se apropia de Dumnezeu. Progresul într-o astfel de prietenie este prilej de progres în aprofundarea de sine și în cunoașterea aproapelui, a persoanei iubite și, astfel, de progres în descoperirea lui Dumnezeu și revelare a Sa în viața celor doi.

Prin aceasta, o prietenie adevărată se demonstrează a fi nu o robie față de trup și plăcerile sale, în lumea aceasta, ci un act de descoperire reciprocă și de descoperire a Lui Dumnezeu, Cel ce este prezent și binecuvântează o astfel de legătură, este un act de înaltă spiritualitate și profundă religiozitate.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune că, având alături un astfel de prieten, „cineva poate suferi și exilul”³⁹, iar fără un astfel de suflet aproape, nimeni „nu poate trăi nici în propria țară”⁴⁰, arătând în acest mod faptul că prietenii spirituale se caracterizează prin aspațialitate sau supraspațialitate și prin atemporalitate sau supratemporalitate, în sensul că sufletele celor ce se iubesc trăiesc în lumea concretă, dar într-un univers propriu, adeseori total diferit de concretul cotidian, și într-o logică și percepție subiectivă a timpului, deosebită de criteriile obiective de calcul cronologic, în care timpul petrecut împreună, chiar dacă ar fi veșnicia, pare a se fi derulat într-o clipită, în timp ce chiar și numai câteva secunde de despărțire se dilată, părănd o veșnicie.

Într-o astfel de experiență a lumii concrete și a timpului obiectiv, lumea prietenilor este un univers tainic, un paradis și un rai inaugurat în lumea aceasta, pentru că persoanele îndrăgostite au sentimentul că se înalță, că trăiesc deja în rai și îi gustă bunătatea, iar timpul prieteniei lor pare a fi un timp binecuvântat, pregătind, parcă, și trăind anticipativ veșnicia.

Spiritualitatea Ortodoxă dezvoltă o înaltă și frumoasă învățătură referitoare la vocația comunitară a omului, la nevoia de dialog și comuniune a persoanei umane. Ea învață că familia are instituire divină și se bazează pe alteritatea ființei umane, creată în cele două genuri: bărbat și femeie.

Dumnezeu, pe baza atotînțelepciunii Sale, cunoaște faptul că viața omului în această lume este anevoioasă, după cum și mântuirea – țelul ei cel mai înalt – este o lucrare pândită de mari primejdii trupești și sufletești. Dacă viața firească este dificilă, cu atât mai grea este înaintarea pe calea îngustă, aspră și cu lacrimi a mântuirii. Și din acest motiv, Părintele Cel Cereșc îi dă omului ajutor potrivit pentru el, în persoana celuiilalt, a soțului sau a soției.

³⁹ *Ibidem*, p. 181, în *Lumina Sfințelor Scripturi...*, vol. II, p. 686.

⁴⁰ *Ibidem*.

Spiritualitatea răsăriteană consideră că femeia reprezintă, pentru soțul creștin, cea mai mare binecuvântare care i-a fost dăruită de Dumnezeu, pentru a se împărtăși, alături de aceasta și spre folos comun, de calitățile ei trupești și sufletești, legate mai ales de constituția ei fizică și afectivă, de bunătatea și delicatetea, suavitatea și gingășia ființei sale.

În mod similar, pentru o soție și o mamă creștină, soțul ei reprezintă darul cel mai înalt oferit ei de către Creator, pentru a o susține și întări în opera de mântuire, îmbogățindu-i viața cu trăsăturile lui: putere, hotărâre, fermitate, energie.

În această relație de iubire și dăruire și în acest dialog al darurilor, fiecare dintre ei oferă celuilalt ceea ce are specific, mai frumos și mai înalt, bucurându-se, în același timp, de darul vieții sale și a celuilalt. Dăruiește fără să sărăcească, ci îmbogățindu-și infinit viața și îmbogățindu-l sufletește și pe celălalt.

Familia creștină constituie, la rândul ei, potrivit acestei înalte concepții, „Biserica de acasă”, „Biserica în miniatură”, loc al împlinirii și realizării mutuale, trupești și sufletești, școală a virtuților creștine, laborator al mântuirii și desăvârșirii, un adevărat altar de jertfă.

The Familial Vocation of the Human Being

Rev. Prof. PhD. Ioan TEȘU

In this study the author, using sociological, psychological, theological and medical sources which indicate a crisis of the contemporary family, tries to describe some of psychological and theological mechanisms which are the main factors in establishing a relationship.

It is shown that the man and the woman are complementary souls and that human beings, in their very own structure, have a complementary vocation, feeling the need for dialogue and communication with a confidant soul with whom they may share their joys and disillusion, hoping that near such soul the joy will increase and deepen and the sorrows will be diminished and relieved.

In this study the mutual needs are presented: those of the woman from the man's part and those of the man from the woman's part, pointing out that prayers are the binders of pure and high love as well as that love in itself and friendship have to become acts of high spirituality and profound religiosity.